

Cümə axşamı, 27 mart 1919-cu il, nömrə 144

AZƏRBAYCAN

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir

İkinci sənəyi-dəvamiyyəsi. Pəncşənbə, 24 cəmədiyəlxir sənə 1337. 27 mart sənə 1919.

Türk və islamlığa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalətin mükafatını idarə təyin edir. Məhəlli-idarə: Bakı, Vorontsovski və Qubernski küçələrin kücündə 4 nömrəli evdə "Azərbaycan" idarəsi. Telefon nömrə 39-60. Tək nüsxəsi 80 qəpik.

Abunə şəraiti: Bakı üçün 1 aylığı 18 rublə, 2 aylığı 32 rublə, 3 aylığı 45 rublə. Qeyri şəhərlər üçün 1 aylığı 20 rublə, 2 aylığı 35 rublə, 3 aylığı 50 rublədir. Elan fiatı: sətri 3 rublə. Kərratla gedən elanlar üçün güzəşt edilir.

QİSMİ-RƏSMİ [RƏSMİ HİSSƏ]

1918-ci il dekabrın 26-da general Tomsonun intibahnaməsi [bəyanatı] ilə təmin edilən Bakı mətbuatı öz azadlığından sui-istifadə etdiyi münasibətilə mətbuat, ingilis komandanlığı tərəfindən mühafizə edilməyəcəkdir. Həman intibahnamədə [n] bu aşağıdakı sözlər götürülür:

"İnzibatiyyə qaydası ilə qəzetlər heç bir cəzaya giriftar edilməyəcəklər. Qəzetlər ancaq mənim tərəfimdən bağlana bilər."

Bakı şəhərində olan Müttəfiq ordu komandanı miralay [polkovnik] Şattlvort

TÜRKÇƏ TELEQRAFLAR

Posta və Teleqraf naziri Parlamenta, Nəzarət kargiyəsinə isə "Azərbaycan" da izah eylədilər ki, türkçə teleqraflar çəkilməsi üçün tədbirlər görülmüş və bu tədbirlərin sözdən işə keçməsi üçün əmrlər verilməlidir.

Bu tədbir və əmrlərin bir nümunəsini dün idarəmizi təşrif edən sabiq Posta və

Teleqraf naziri Ağa Aşurov cənabları nümayiş etdirirdilər. Kəndisi ilk dəfə olaraq türkçə təbrik teleqrafı almışdır.

Təbrik teleqrafı türkçə sözlər, faqət fransızca hərf-lərə yazılmış, öylə göndərilmişdir. Türkçə teleqrafların rusca hərf-lərlə yazılması lazım gəldiyini dəxi təxmin eyləmiş və buna aid rəvayətlər eşitməmiş idik.

Şübhəsiz ki, işin bu qədəri də əvvəlki hala nisbətə şayanı-təqdirdir [təqdirə-layiqdir]. Fəqət bununla məsələ qətiyyə häll edilməyir.

Milliləşmənin əməli faydası odur ki, teleqraf çəkmək istəyə Azərbaycan və-təndaşı yalnız türkçə bilərkən başqa birinə mürciət edib də rusca və yaxud fransızca yazdırmağa və yaxud oxutdurmağa möhtac olmasın. Bunun üçün də lazımdır ki, yalnız türkçə sözlərlə deyil, türkçə hərf-lərlə də yazılı olan hər qisim teleqrafı kantorlarında biləşərt-tü-qeyd [qeydsiz-şərtsiz] qəbul eyləsinlər və o teleqraf göstərilən mürsəli-ileyhinə [göndərilən şəxsə] həman türkçə yazılı olaraq təslim etsinlər. Yoxsa, rus hərf-lərini və yaxud firəng hərf-lərini oxumaqdan aciz olan birisi üçün teleqrafın türkçə sözlərlə çəkilməsindən heç bir fayda

۲۷ مارت ۱۹۱۹ سنه نومرو ۱۴۴

بکوه شرايطی:

باکو ایچون:

۱ آکسی ۱۸ روبله

۲ ۳۲

۳ ۳۵

غیر شهرلی ایچون:

۱ آکسی ۲۰ روبله

۲ ۳۵

۳ ۴۰

تک نسخسی ۸۰ قپک

تورک و اسلامله مفید مقالهلر سحرله

ارمن آچیلدر. درج اولتیا اولراق

اعاده ایلمیز. درج ایلمین مملکت

مکاتفی اداره تئین ایلیور.

اعلان فیاتی:

سهری ۳ روبله تراکله کیدن اعلالار

ایچون کدشت ایلمیز.

۲۳۷ جملدی لاجر سنه ۱۳۳۷

۱۹۱۹ نجن ایل دوقارک ۲۹ سنده جنرال

(تومسون)ک ایتیمهسی ایله تئین ایلمین باکو

مطبوعاتی اوژ آژاندهله سؤ اشتهاده ایلمیگی

مناصبه مطوعات انکیز قوماندانلی طرفندن

مصدقه ایلمیجکدر. هان اشیامنه ده بو

آشاده کی سوزلر کورتولریزه منجابهه قلمیه

غزلر حج بر جیه کتر ایلیمیکچکر.

غزلر آجاق من طرفندن باغلامیله.

باکو شهرنه اولان مکتق اوده قوماندانی

میرالی شاتلورت

تورکجه تفرالار

بوته و تفرالارنی بارلامله، نظارتکار

کذاریسه آذربایجانده ایضاح ایلمیکر.

تورکجه تفرالار چیکلمسی ایچون تمسیرلر

کورتولش ویرتیریلک سوزدن ایشه کچمسی

ایچون امرار ویرلشدر.

تدبیر و امرارلر ترموشی دوندا اهرمزی

تشریف اینن سابق بوته و تفرالار قلمی آغا

خاترو و فچارنی نایشایی بیروردی، کتیمی

ایک دفعه اولراق تور کجه تبریک تفرالسی

التمشدر.

تبریک تفرالی ترکجه سوزلر فقط

فرانسوز حرقله یازیلما، اوله کوندلشدر.

تورکجه تفرالارک روسجه حرقله یازیلما

لازم کلسنی مکن تخمین ایش و بوکا عالمه

دوایر ایتمیش ایلمک.

شیمز که ایض بقودریده اولگی حالنه

نیشته شایان قلدیرد، فقط بوکله مشته قلمیا

حلق ایلمیور.

ملیلهشمه قلمی قلمسی اودر که تفرال

چکمت ایتمین آذربایجان وطنانی، یانکیز

تورکجه یاریک باشه برینه مرجمت ایلمیجه

روسیجه و یاخود فرانسوز یازدیله و یاخود

اوغوشریله محتاج اولما، بو بوت ایچونلده

لازدر که یانکیز تورکجه سوزلره دقل تورکجه

حرقله یازی اولان حرقم تفرالسی تفرال

تفرالورنده یلاشرط و قید قبول ایلمیشلر و او

تفرالی کولترین مرسلهینه اینه تورکجه یازی

اولراق شایان ایلمیش، یوقه روس حرقلری ویا

خود حرقلر تفرالسی اوقومندن عاجز اولان برسی

ایچون تفرالک تورکجه سوزلره چکلمهستن

هیچ قدرته حاصل اولماز، بی برته یولوبده

سوزلری حرقله کچمیررک و وسو کرده

یازیلان تفرالری قبول ایلموب تورکجه آتقان

کرجا، یازیه قلمیا ملیلهشمکدن ایتمه یان

مقدمی حاصل ایلمیجکدر.

مصدقه قلمیه حاصل اولما، ایچون لایمزه که

بوگون بوته و تفرال قانورلده اور کچمیه

اودور مامور اولسون و تورکجه حرقله

یازیلان تفرالری قبول ایلموب تورکجه آتقان

تفرالریده هان تورکجه یازیلی اولراق

ساحته ویرلسن.

بوته اولورسه اوزمان عقیده تفرالدرک

ملیلهشمه قلم اولایز.

قلم رسعی

۱۹۱۹ نجن ایل دوقارک ۲۹ سنده جنرال (تومسون)ک ایتیمهسی ایله تئین ایلمین باکو مطبوعاتی اوژ آژاندهله سؤ اشتهاده ایلمیگی

مناصبه مطوعات انکیز قوماندانلی طرفندن مصدقه ایلمیجکدر. هان اشیامنه ده بو آشاده کی سوزلر کورتولریزه منجابهه قلمیه غزلر حج بر جیه کتر ایلیمیکچکر. غزلر آجاق من طرفندن باغلامیله. باکو شهرنه اولان مکتق اوده قوماندانی میرالی شاتلورت

تورکجه تفرالار بوته و تفرالارنی بارلامله، نظارتکار کذاریسه آذربایجانده ایضاح ایلمیکر. تورکجه تفرالار چیکلمسی ایچون تمسیرلر کورتولش ویرتیریلک سوزدن ایشه کچمسی ایچون امرار ویرلشدر. تدبیر و امرارلر ترموشی دوندا اهرمزی تشریف اینن سابق بوته و تفرالار قلمی آغا خاترو و فچارنی نایشایی بیروردی، کتیمی ایک دفعه اولراق تور کجه تبریک تفرالسی التمشدر.

تبریک تفرالی ترکجه سوزلر فقط فرانسوز حرقله یازیلما، اوله کوندلشدر. تورکجه تفرالارک روسجه حرقله یازیلما لازم کلسنی مکن تخمین ایش و بوکا عالمه دوایر ایتمیش ایلمک. شیمز که ایض بقودریده اولگی حالنه نیشته شایان قلدیرد، فقط بوکله مشته قلمیا حلق ایلمیور. ملیلهشمه قلمی قلمسی اودر که تفرال چکمت ایتمین آذربایجان وطنانی، یانکیز تورکجه یاریک باشه برینه مرجمت ایلمیجه روسیجه و یاخود فرانسوز یازدیله و یاخود اوغوشریله محتاج اولما، بو بوت ایچونلده لازدر که یانکیز تورکجه سوزلره دقل تورکجه حرقله یازی اولان حرقم تفرالسی تفرال تفرالورنده یلاشرط و قید قبول ایلمیشلر و او تفرالی کولترین مرسلهینه اینه تورکجه یازی اولراق شایان ایلمیش، یوقه روس حرقلری ویا خود حرقلر تفرالسی اوقومندن عاجز اولان برسی ایچون تفرالک تورکجه سوزلره چکلمهستن

هیچ قدرته حاصل اولماز، بی برته یولوبده سوزلری حرقله کچمیررک و وسو کرده یازیلان تفرالری قبول ایلموب تورکجه آتقان تفرالریده هان تورکجه یازیلی اولراق ساحته ویرلسن. بوته اولورسه اوزمان عقیده تفرالدرک ملیلهشمه قلم اولایز.

عبدالله بک قبول زاده - نطق شهرینه ایکی یوز بیگ روبله بوج پول ویرلمهسی بارسته بر نیجه سوز سولیک ایستورم نطق ده یاشایانلار یانکیزده یولونلار نطق شهرینی یاشی تانیولور. و یانکیزلر که دودت ایل بوینن اشفاده نطق شهرینی غیر تجارت شهرینی کئی بویوک تجارت شهرلریندن بریمسی. بوراده بویوک ایسک فابریقای

و غیره صناعت موسسهای واری ایلمک. دودت سندن بوپانه نطق شهرینی اجابت شهرلکندن جواب ایش بر یرمه منجر اولوب که ۹۲ یاشندن بوقاری بوتون اهالی مملکت ایچون زافانلایه آغداشه، ارش و غیره یرلر کچمیررک بولر اولراق لره نطق شهرینی یرمکنلکده چتوب قنرا شهری اولمشدر. حال حاضرده اگر بو شهر اهالیسک بشده بری غنی ایسه بشده دودتی فرادیر. بولار بوتون ایو ایشلارینی یالاس قازانه بورغان دوشدک قاب قچاقلک قلم قلمینی نطقه بر قدرتیده اطراف کتلرده ساتولارل خلق ایچون هیچ بر شی قالمشدر. بو ایسه آتسا اولیمیم ایچون تکلیف ایلمدم که بو ایکی یوز بیگ روبله نطق شهرینه فرض دکل اعانه طرفلیشه ویرلشور. ایلمدی قبول اولان لایحه موجبه حکومت مامورلریه ۸۰۰ لیلوناق بر مامولت قلمه ویرلیمیز. نه اولار که بر دفعه ایکی یوز بیگ متاعده نطقه اعانه ویرلشور. بلکه اعانه نیبه نطق دولترلریده اوژ طرفلرینن بر یوز مین مات اعانه ویرلر اولونکده نطق ایلر ایچون آتیمک بری قعده ایله دولاتلار. و یرده بو ایکی یوز مین مات پول ویرلیمیک قنرالریه آژالریله آجالار و غیرلریه. اما حکومت قولوقچیلریه ویرمالی اولان سکیز لیلون بشته و سایر طاقاتی شکره ویرلیمیکدور. نطق ایچون ویرلیمیک اعانه ضروری شکره صرف اولانچندن بو بویوک بوج طرفلیشه ایله دکل اعانه سوزلره بر اقلانسی تکلیف ایلمیور.

پاشا قارداشق - بو بوک اعانه سوزنی ایله ویرلمهسی بارسته قومسیلهده دخی مشته قانلیدی، لکن لایحه مامور اولورکن قراره آلمیکه بوج سوزولده ویرلشور. و بیرنجه اعانه سوزولده ویرلک غیر شکرلره اعانه ایتمک یول آچیلدر یرده سحیه نظارنی طرفندن بو خصوصاره بویوک و واسع قانون لایحهسی تظلم ایلمیکه داخل اولوریکه هان لایحهده سمری خستهقلر بارسته بویوک تبیرلر کورولسر. بو لایحه کوره نطق شهرینهده خستهقلر ایله مبارزندن اوژنی پارلار آچیلماق، سانیته تبیرلر کوروله چکدور. هر حالده قومسیه تکلیف ایلمیکه بوج طرفلی ایله قشیش ویرلشور.

"Azərbaycan" qəzetinin 144-cü nömrəsinin 1-ci səhifəsi

hasil olmaz. Yenə birisini bulub da sözlərini hərflərə keçdirmək və sonra da birisini bulub alınmış teleqrafı oxutdurmaq lazım gələcək. Bu isə qətiyyənlə milliləşdirməkdən istənilən məqsədi hasil etdirməyəcəkdir.

Məqsədin tamamilə hasil olması üçün lazımdır ki, bütün posta və teleqraf kəntorlarında türkcəni oxur məmurlar olsun və türkcə hərflərlə yazılan teleqrafları qəbul edib, türkcə alınan teleqrafları da həman türkcə yazılı olaraq sahibinə versinlər. Böylə olarsa, o zaman həqiqətən də teleqrafımızın milliləşməsinə qane ola bilərik. Yoxsa, faydaya möhtac olan və yalnız türkcə bilən vətəndaşlar deyil, teleqrafın milliləşməsindən rusca və fransızca oxumaq bilən vətəndaşların hissini qazana biləcəkdir.

N.

AZƏRBAYCAN MƏCLİSİ-MƏBUSANINDA

(keçən nömrədən mabəd)

Abdulla bəy Qəbulzadə - Nuxu şəhərinə 200 min rublə borc pul verilməsi barəsində bir neçə söz söyləmək istəyirəm. Nuxuda yaşayanlar, yaxud yaxınlarda bulunanlar Nuxu şəhərini yaxşı tanıyırlar və bilirlər ki, dörd il bundan əqdəmədək [əvvələ qədər] Nuxu şəhəri qeyri ticarət şəhərləri kimi böyük ticarət şəhərlərindən biri idi. Burada böyük ipək fabrikaları və qeyri sənəət [sənaye] müəssisələri var idi. Dörd sənədən bu yana Nuxu şəhəri ticarət şəhərliyindən çıxıb, iş bir yerə muncər olub [çatıb] ki, 12 ya-

şından yuxarı bütün əhali fəhləlik üçün Zaqatalaya, Ağdaşa, Ərəş və qeyri yerlərə gedirlər. Bu axır vaxtlarda Nuxu şəhəri bu fəhləlikdən də çıxıb fəqərə şəhəri olmuşdur.

Hal-hazırda əgər bu şəhər əhalisinin beşdə biri qəni [varlı] isə, beşdə dördü fəqərədir. Bunlar bütün ev əşyalarını: palaz-qazan, yorğan-döşək, qab-qacağın bir qədərini Nuxuda, bir qədərini də ətraf kəndlərdə satıblar. Xalq üçün heç bir şey qalmamışdır. Bu işə aşına olduğum üçün təklif edərdim ki, bu 200 min rublə Nuxu şəhərinə qərz [borc] deyil, ianə təriqi [yolu] ilə verilsin. İndi qəbul olunan layihə mövcubincə [layihəyə əsasən] hökumət məmurlarına 7-8 milyonluq bir müavinəti-nəqdiyyə [nəgd yardım] verilməlidir. Nə olar ki, bir dəfəlik 200 min manat da Nuxuya ianə verilsin. Bəlkə ianə səbəbinə Nuxu dövlətliləri də öz tərəflərindən 100 min manat ianə verərlər. Olsun ki, nuxulular iyun ayınadək bir qayda ilə dolanarlar. Və bir də bu 200 min manat pul veriləcək fəqirlərə, azarlılara, aclara və qeyrilərə. Amma hökumət qulluqçularına verilməli olan 8 milyon yemişə və sair tatlı şeylərə veriləcəkdir. Nuxu üçün veriləcək ianə zəruri şeylərə sərf olunacağından bu pulun borc təriqi ilə deyil, ianə surətilə buraxılmasını təklif edirəm.

Aslan bəy Qardaşov - Bu pulun ianə surəti ilə verilməsi barəsində komissiyada dəxi məsələ qalxdı. Lakin layihə müzakirə olarkən qərara alındı ki, borc surəti ilə verilsin. Çünki ianə surəti ilə versək, qeyri şəhərlərə ianə etməyə yol açılar. Bir də Səhiyyə Nəzarəti tərəfindən bu xüsuslarda böyük və vase [geniş] qa-

nun layihəsi tənzim edilərək daxil olubdur ki, həman layihədə müsri [yoluxucu] xəstəliklər barəsində böyük tədbirlər görülmür. Bu layihəyə görə, Nuxu şəhərində də xəstəliklərlə mübarizədən ötrü barakalar açılacaq, sanitariya tədbirlər görülməcəkdir. Hər halda komissiya təklif edir ki, borc təriqi ilə faizsiz verilsin.

Sədr - Bu barədə kim danışmaq istəyir? Danışmaq istəyən yoxsa, səsə qoyuram. Daxiliyyə Nəzarətinin Nuxu şəhəri üçün 200 min rublə faizsiz borc buraxılması barəsindəki təklifini komissiya bilatəgyir və təbdil [dəyişdirmədən və düzəliş etmədən] qəbul etmişdir. Bu surətlə, layihəyə görə, Xəzineyi-dövlət vəsaiti-nəqdiyyəsindən [dövlət xəzinəsinin nəgd vəsaitindən] bilafaiz [faizsiz] Nuxu şəhəri idareyi-bələdiyyəsinə əmrəzi-sariyyə [yoluxucu xəstəliklər] ilə mübarizədə bulunması üçün 200 min manatlıq bir borcun verilməsi və məzkur idareyi-bələdiyyənin [adı çəkilən bələdiyyə idarəsinin] işbu borcu 1920-nci sənəyi-miladiyyəsindən bəd' ilə [başlamaqla] hər sənə müsavi [bərabər] hissələrlə dörd sənə zərfində xəzineyi-dövlətə verilməsi üçün kəndisini[n] məcbur edilməsi təklif olunur.

Hər kəs bu layihənin komissiyaya qəbul etdiyi kimi qəbuluna tərəfdar isə əllərini qaldırsın. (Əllər qalxır) Deməli, əksəriyyətlə qəbul olunur.

Növbədəki məsələ, zabıt namizədlərinin maaş miqdarını müəyyən edici qanun layihəsidir. Dokladçı Qara bəy Qarabəyovdur.

Qarabəyov - Keçən dəfə Hərbiyyə naziri tərəfindən varid olan [gələn] Hərbiyyə Nəzarəti büdcəsi maaşına baxılarda zabıt namizədlərinin maaşı qələmdən düş-

müşdür. Yəni büsbütün xətirdən unudulmuşdur. Əsasən, Hərbiyyə Nəzarətinin büdcəsi qəbul edilmişdir. Zabıt namizədləri maaşı məsələsi o qanuna əlavə olaraq təklif olunur ki, zabıt namizədləri üçün ayda 800 manat maaş təyin edilsin. Komissiya bu məsələyə baxıb qəbul etmişdir. Keçən layihədə zabıtlərə min rublə maaş təyin edildiyindən, komissiyon bunlara, yəni zabıt namizədlərinə 800 rublə məvacib verilməsinin Parlaman tərəfindən qəbul edilməsini təklif edir.

Sədr - Danışan yoxsa, səsə qoyuram. Hər kəs bu layihəyə, yəni zabıt namizədlərinə komissiyonun qərarı üzrə 800 rublə məvacib verilməsinə tərəfdar isə əlini qaldırsın. (Əllər qalxır) Deməli, əksəriyyətlə qəbul olunur.

Sədr - Növbədəki məsələ Etimadnamə komissiyonunun məruzəsidir. Söz Etimad[namə] komissiyonu sədri Şəfi bəy Rüstəmbəylinindir.

Rüstəmbəyli - Ötən səfər Ərəş uyezdi nümayəndələrinin seçki bəratülqövləri [protokolları] düz olmadığından etibarnamələri geri qaytarılmışdı. İndi həman uyezddən iki nəfər şəxs: Muxtar əfəndi Əfəndizadə və Əşrəf bəy Tağıyev seçilmişlərdir. Orada Milli Komitə olmadığından, kənd cəmiyyəti nümayəndələri köhnə qayda ilə bir yerə yığılıb ədliyyə məhkəməsi sədrinin təhti-sədarətində [sədrliyi altında] qanun üzrə seçilmişlərdir. Etimadnamə komissiyonu bunların seçki bəratülqövlərinə baxıb düz olduğu üçün Ərəş uyezdi nümayəndələrinin Parlaman tərəfindən qəbul olunmalarını təklif edir.

İkinci, Zəngəzur uyezdidən Əhməd bəy Ağayev və Ələkbər bəy Xasməmmədov Parlaman üzvü intixab edilmişlərdir.

[seçilmişdir]. Bunların seçki bəratülqövləri düz deyildi. Əvvəla, onların seçki bəratülqövlərinin surəti (kopiya) göndərilmişdi. Bundan əlavə, milli komitə üzvləri və katib tərəfindən imza olunmuşdu. Buna görə, həmin bəratülqövlər geri göndərilmişdi ki, uyezdni naçalnik [qəza rəisi] yenidən seçki icra etdirsin. Məlum olduğu üzrə, Ələkbər bəy Xasməmmədov İstinaf Məhkəməsi [Məhkəmə Palatası] sədri təyin edilib hökumət qulluğuna getdi. Ələkbər bəy Parlaman-dan çıxmış hesab olduğu üçün yalnız Əhməd bəy Ağayevin məsələsi qaldı. Sonra Zəngəzurdan Cəlil bəy Sultanov nümayəndə intixab edilib [seçilib] göndərildi. Etibarnamə komisiyonu Əhməd bəy Ağayev ilə Ələkbər bəy Xasməmmədovun bəratülqövləri düz olmadığından rədd etməyi təhti-qərara aldı. Cəlil bəy Sultanovun etibarnaməsi dürüst və seçkisi qanun üzrə olduğundan Etibarnamə komisiyonu qəbulunu Parlamanə təklif eyləyir və qərara almışdır təvəqqe etsin ki, Zəngəzurdan ikinci bir nümayəndə göndərilsin.

Üçüncü ixtilafli bir etimadnamə vardır ki, o da Şamaxı uyezdindən bir neçə mirski priqovor [camaat qərarı] ilə intixab olunmuş Şirin bəy Səfərəlibəyovundur. Qəza kəndləri bir yerə toplanıb, bir qətnamə çıxarmamışlar. Ancaq, hər kənd parça-parça öz mirski proqovorlarını göndərmişlərdir. Etibarnamə komisiyonu qərar qoymuşdu ki, fevralın 7-sinə kimi yeni və qanuni bəratülqövlər göndərilməsi tələb edilsin. Vaxt keçib, qanun üzrə etimadnamə gəlmədiyindən komisiyon son iclasında Şamaxı uyezdindən yeni nüma-

yəndə intixab olunmasını təklif etməyi təhti-qərara almışdır.

Erməni milləti nümayəndələrinin intixabnamələri [seçki məktubu] indiyə qədər gəlmədiyindən, Etibarnamə komisiyonu bu məsələni hələlik açıq buraxır. Etibarnamə komisiyonu bu məsələlərin Parlaman tərəfindən qəbul olunmasını təklif edir.

Sədr - Həmin məruzə barəsində kim danışmaq istəyir? Söz istəyən yoxdursa, səsə qoyuram. Etibarnamə komisiyonunun məruzəsi üç hissədən ibarətdir. Əvvəla: Ərəş qəzasından iki üzv – Muxtar əfəndi Əfəndizadə və Əşrəf Tağızadə intixab olunmuşdur. Hər ikisinin etibarnaməsi düz olduğundan Etibarnamə komisiyonu təsdiqini təklif edir. Etiraz yoxsa, qəbul olunur. Qaldı Zəngəzur qəzası. Zəngəzur qəzasından Ələkbər bəy Xasməmmədov ilə Əhməd bəy Ağayevin etimadnamələri dürüst deyildir. Etibarnamələrdə imzalar olmadığından və başqa bir neçə səbəblərə görə bu etimadnamələr qəbul olunmayırlar. Ələkbər bəy, məlum olduğu üzrə, dövləti qulluğa getmişdir. Əhməd bəy Ağayevin də etibarnaməsi qəbula keçməyir. Zəngəzur uyezdindən Cəlil bəy Sultanov intixab edilib, etibarnaməsi düz olduğundan qəbul edilməsi təklif olunur. Zəngəzur uyezdindən ikinci bir üzvə də ehtiyac vardır.

Hər kəs Etimadnamə komisiyonunun Zəngəzur qəzası haqqındakı rəyini bu cür qəbul edirsə, rica edirəm əlini qaldırsın. (*Əllər qalxır*) Deməli, əksəriyyətlə qəbul olunur. Zəngəzurdan bir nəfər də intixab olunmalıdır.

Şamaxı qəzasından Şirin bəy Səfərəlibəyov seçilmiş, fəqət etibarnaməsi dürüst olmadığından geri qaytarılmış və yenidən başqa bir nümayəndə intixabı təklif edilmişdi. İndiyə qədər seçki olmamışdır. Ona görə, bu məsələni səsə qoymuram.

Növbədəki məsələ yollar və qara yollar [avtomobil yolları], onların təmirat və inşasının Türüq və Məabir Nəzarəti [Nəqliyyat və Rəbitə Nazirliyi] ixtiyarına verilməsi haqqındakı layihə-qanunidir [qanun layihəsidir]. Söz məruzəçi Şəfi bəy Rüstəmbəylinindir.

Şəfi bəy - Rusiyanın köhnə qanunu ilə cəmi qara yolları Daxiliyyə Nəzarətinin ixtiyarında idi. Bu yolların çoxunu ələdə davam [həmişə] camaat özü qayırır və təmir edirdi. Hal-hazırda isə camaatın əski vaxtıdakı kimi halı və vəziyyəti müsaid deyildir ki, hökumətə kömək etsin də yollar qayırılsın. Hökumət bunu nəzərə alaraq və Azərbaycan daxilindəki yolların azlığını və bu azlıq nisbətində əhaliyə lüzumu olduğunu hiss edərək bütün yolların bir nəzarət öhdəsində bulundurulmasını münasib bildi. Bunun üçün də yollar ilə daha ziyadə əlaqə və mərbutiyyəti [bağlılığı] və yolların təmir və inşasında daha ziyadə məharət və vəsaiti olan Türüq və Məabir Nəzarətinə verməyi təhti-qərara alıb, bu xüsus üçün bir qanun layihəsi təklif edir. Bu layihə mövcubincə [əsasında], Azərbaycan daxilindəki bütün yollar Türüq və Məabir Nəzarəti təhti-idarəsinə [idarəsi altına] keçir. (*Oxuyur*) Bu qanun qəbul edildiyi təqdirdə işlərin əmələ gəlməsi və yolların idarəsi üçün Nəzarət tərəfindən bir də

ştat təklif olunur. Deməli, bu ştatlar altı yerdə olacaq. Yəni quru yolları idarə üçün altı stansiya olacaq. (*Burada bu ştat əfradına [fərdlərinə, nəfərlərinə] verilirəcə məvaciblərin rəqəmini oxuyur*) Bu da quru yollar üstündə olacaq məmurların məvacibidir. İştə bu layihəni Layihə-qanuniyə komissiyası ətrafıca tədqiq etdikdən sonra bir neçə təshih ilə qəbulunu təklif edir. Birinci, təzə qanun nəşr edildiyi tarixdən etibarən köhnə rus qanunları ləğv olunmuş hesab edilir və bir də Dəmiryol Nəzarətinin 668 nömrə və beşinci proqramının ikinci cildi mətinədəki yolların Daxiliyyə Nəzarəti əmrinə tabe qismini bəyan etmiş olan maddə dəxi gərək rədd olunsun. Üçüncüsü isə komisiyondan bir neçə üzvlər bəyan edirlər ki, bu ştat azdır, bu səbəblə ştat müvəqqəti götürülmüşdür. Və bir də məvacibləri hal-hazırda olan qulluqçuların məvacibləri ilə mütənəsb surətdə təyin edilmiş olduğundan, ümumə təzyidi-maaş [maaş artımı] olduğu zaman bunların məvacibləri ümumi üsul üzərinə artırılmalıdır.

Sultanməcrid Qənizadə - Rusiyada köhnə qanun üzrə bütün quru yollar Daxiliyyə Nəzarətinin idarəsində idi. Nəzarət bu yollarda xərc etmək üçün təxsis etdiyi [ayırdığı] pulları məmurlar xüsusi ciblərinə qoyur, yolların təmiratını sırf camaatın üzərinə yükləyərək işlədirlərdi. Öylə zaman olurdu ki, axırda camaat getmək istəməz və həтта getməzdə. Bunun barəsində bir çox şikayətlər vəqə olur, yıxılan və pozulan yollar uzun zaman təmir olunmaz da işlər cığırından çıxır, mürur və übur [gediş-gəliş] azalırdı və əhali çox-

çox məşəqqət çəkirdi. Əlbəttə, bu bizdə olmayacaqdır. Ştat ədalətli olacaqdır. Ştat üçün lazım gələn pul buraxılacaqdır. Amma hansı nəzarətə buraxılsın? Daxiliyyə, yoxsa Türük və Məabir Nəzarətinəmi? Bu xüsusu bir az izah etmək lazımdır. Məncə yolu tikməkdən ziyadə saxlanması müşküldür. Yəni mövcud yolları təmirdən daha ziyadə, pozulmamasını təmin etməkdir. Əksərən mövsümlərdə yağışlar yağar, sel gələr, körpü uçar və bu pozluqları təmir üçün çox qüvvə lazımdır. Yol pozulduğu kimi, həman [dərhal] adamlar çağırır yolu təmir etmək, düzəltmək icab edir. Yola həmişə diqqət lazımdır. Mən zənn edirəm ki, bu işləri Dəmiryol Nəzarəti vaxtında bacarmaz. Zira Dəmiryol Nəzarəti bu yerlərdən çox uzaqdır. Biləks [əksinə] bu qarayolların işi Daxiliyyə Nəzarətinə yavudur. Bu məbləğ gərək Dəmiryol Nəzarətindən götürülüb, Daxiliyyə Nəzarətinə verilsin, yəni quru yolların ştatı üçün götürülmüş təxminən 700 min rublənin Dəmiryol Nəzarəti ixtiyarına verilməsi, yuxarıda ərz etdiyim səbəblərə görə, bir nəticə verməyəcəkdir. Dediym odur ki, o məbləğ gərək Daxiliyyə Nəzarəti ixtiyarına verilsin və quru yollar da Daxiliyyə Nəzarəti idarəsində olsun.

[Rəhim bəy] Vəkilov (Müsavat) - Şübhəsiz ki, bu şose yolları və araba yolları Rusiyanın daxili vilayətlərində zemstvo idarəsi əllərində idi. Ümidvaram ki, Qafqaziyada da zemstvo idarələri [yerli özünüidarə orqanları] təşkil olunar və bu yolları ən eyi bir surətdə idarə edər. Bununla belə, məişət də tələb edir ki, biz də zemstvo idarələri təşkil edək. Fəqət,

zemstvo təşkilatı meydana gələnə qədər bu yolların müvəqqəti surətdə Türük və Məabir Nəzarəti ixtiyarına verilməsinə tərəfdarız. Deyirlər ki, bu yolları Türük və Məabir Nəzarətindən ziyadə, Daxiliyyə Nəzarəti ixtiyarına vermək yaxşıdır. Amma nəzərimcə Türük və Məabir Nəzarəti ixtiyarına vermək yaxşı olar, texnika cəhətindən yol işinin Türük və Məabir Nəzarətinə çox münasibəti vardır. Bundan əlavə, bir para vəzifələr də vardır ki, onlar da meydandan götürülər. Məsələ müvəqqəti olduğundan yolların hansı bir nəzarət ixtiyarına verilməsinin bizcə o qədər əhəmiyyəti yoxdur. Əsasən isə biz bu məsələnin zemstvoyə aid olduğu rəyindəyiz. Nəzərimizi cəlb edən bir məsələ vardır ki, o da bu vaxta qədər cəm edilən zemstvo vergiləridir. Bilinməyir bu yollar Türük və Məabir Nəzarəti ixtiyarına keçsə, əcəba bu pullar yollara sərf olunacaq ya yox? Biz təklif edərdik ki, zemstvo vergiləri bu yollara sərf olunsun və zemstvo təşkil edildikdə bu məbləğ zemstvoyə verilsin.

Sədr - Söz Qasım bəy Camalbəyovundur.

Camalbəyov (Hümmət) - Möhtərəm əfəndilər! Şose yollarının bir böyük mənası olduğu, əlbəttə, hamımıza məlumdur. Yollar nə qədər gözəl olsa, camaatın şəhərlə əlaqəsi o qədər yaxşı olar. Bunu bilməlisiniz ki, Rusiyanın köhnə qanununda bu yolların təmiratı həmişə kəndli əhalinin boynunda idi. Kənddə müəllim olduğum zaman mənim yaxşı yadıma gəlir ki, kəndliləri nə qədər zülüm ilə qamçılaya-qamçılaya yığır, yol təmiratı üçün işə aparırdılar. Ağanın əvəzindən nökr gedirdi. Ağ da nökrin əvəzində atasını

və ya anasını gətirib qapısında işlədirdi. Bütün bu yolların təmiratı, həqiqət ərz edirəm, gözümün qabağında olmuşdur, özümdən demirəm, camaatın boynunda idi. Bu işləri camaatın boynuna yıxan polisə idi. Və bu iş polisə əlində idi. Məəttəssüf [təəssüf ki], indiki polisə də köhnə polisədən geri durmayı. Bu işin polis əlində qalması tərəfdarı olammayız. Biz buna inanırıq ki, bu polisə ki var, ağanın evində nökrin əvəzinə atasını ya anasını işlətməyə yol tapacaqdır. Ona görə bu yollar vergidən hasil olan məbləğ verilən idarəyə verilməlidir. Yolların mükəmməl surətdə qayırılması və dəmiryol idarəsinə keçməsinə etiraz etməyiriz. Lakin bu və buna aid ümum işlər zemstvo işləridir. Demokratik əsaslar üzərinə tezliklə gərək zemstvo təşkilatı vücuda gətirilsin. Hökumətimiz gündə böylə qanunları tək-tək keçirməkdən çəkinməyir, vaxt tapmır ki, zemstvo təsisinə şüru etsin [başlasın]. Bu nə Daxiliyyə nazirinin işidir, nə də Türük və Məabir Nəzarətinin. Bu nöqtəyənəzərdən zemstvonun tezliklə təsisi və bu işin ona verilməsi arzusundayız. Təəccüb edirəm, "İttihad" fırqəsi kəndçi tərəfdarı olduğu halda, necə cürət edib bu yolların polisə əlində qalmasını təklif eylədi. Bu sözləri deməkdən məqsudumuz budur ki, həmişə deyiriz, gərək demokratik əsası üzrə düzələcək idarələr tezliklə təşkil edilsinlər. Biz tək-tək qanun keçirmək əleyhindəyiz. Tək-tək qanun keçirməyə vaxt tapırlar, amma o idarələri çağırmağa vaxt tapmayırlar. Biz yolların yol vəziri öhdəsinə keçməsinə etiraz etməyib, tezliklə Zemstvo idarələrinin təşkilini və bu yolların zemstvo idarəsi ixtiyarına verilməsinə tələb edirik.

Ümid edirik, Türük və Məabir vəziri də ağanın evində nökrin əvəzinə ata-anasının işləməsinə razı olmaz. *(Alqış)*

(yənə var)

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

Münxendən teleqrafla xəbər verilir ki, Landtaqda Əmələ, saldat və kəndçi şuralarının iki yüz nəfər nümayəndələrinin iclasında bu rəy təsvib edilmişdir [bəyənilmişdir], belə ki, Konqre, müvəqqəti Milli Şura olmalıdır. Heyət bəyan etmişdir Rusiya Cümhuriyyəti kimi Almaniyada da Şura Cümhuriyyəti elan edilib, dövlət borcları heç dərəcəsinə yendirilməlidir.

Berlin - Burada olan əcnəbilər burada artıq qaldıqca Almaniyaya millətinin ruh düşkünlüyünün getdikcə artacağına şahid olurlar. Buraya varid olan [gələn] əcnəbilərin birinci təəssüratı buradakı rüsvətçilik, qaydasızlıq və xəyanətdən nəşət edən [əmələ gələn] heyətdir. Almaniyanın qərb cəhətində bir dərəcə intizam saxlanmışdır və lakin, burada da bir çox şeylərə ehtiyac vardır. Əhalinin aşağı sinfinin halı acınacaq bir haldadır. Bundan sərfi-nəzər [bu bir yana], əhaliyə verilən pay çox azdır. Ərzağı ancaq möhtəkirlərdən almaq olar ki, bunu da onlar artıq qiymətlə satırlar. Almaniyada işsiz əmələlərin miqdarı-ümumisi 465 mindir. Bunların çoxusu da işləmək istəməyir. Çünki, bu cür işsizlər davada bulundularından yorğun düşmüşlərdir. Gündən-günə narazılıq artır. Hərgah şimdiki hal uzun müd-

dət davam edərsə, o zaman camaatın ruhu bolşevizmə təmayül edəcəkdir. Apreldən iyuna qədər vaxt böhranlı ola biləcəkdir. Hərgah Müttəfiqlər Almaniyasının ərzaq işlərini kontrolleri idarəsinə alarlarsa, o zaman qayda və asayışı bərpa etmək olacaqdır.

Almaniyada

Almaniyadan alınmış olan son xəbərlər şəhadət edir ki, Almaniyayı ümumi tətillə xətreləyir [təhdid edir]. Bəzi yerlərdə indidən tətillər başlanmışdır. Əməllər tələb edirlər ki, kömür mədənləri və dövlət inhisarında olan şeylər milliləşdirilsin və şura təsdiq edilsin. Mərkəzi Almaniyanın dağ mədənləri əməllərinin üçdən iki hissəsindən ziyadəsi tətillər edirlər. İndi yavaş-yavaş tətillər dəmir yoluna və posta idarələrinə sirayət edir. Hərçənd bu hərəkətin xətrəli olduğu mühəqqəq [şübhəsiz] isə də, amma bununla bərabər hökumət ümid edir ki, qoşunla bunların qabağını almaq mümkün olacaqdır. Böyük şəhərlərdə, məsələn Halle və Leypsiqdə məmurlar Berlində tətillər edilməsi nəfinə [lehinə] təbliğatda bulunurlar və zənn edilir ki, bu təbliğat müsbət nəticələr verəcəkdir. Almaniyanın şərq cəhətində bolşeviklərin fəaliyyəti artır. Prussiya bolşevikləri camaata təklif edirlər ki, dəmiryolları təxrib etsinlər və böyləliklə əcələtən [təcili olaraq] bolşevizmin qələbə çalmasını istəyirlər.

London – Köldən verilən teleqraf xəbərlərinə nəzərən, Düsseldorfda spartaklar Kil bəhriyyunları [matrosları] bir yerdə şəhərdə hökuməti əllərinə alıb Vestfaliya əhalisini qarət edirlər. Onlar

ərzaq skladlarını [anbarlarını] zəbt etmişlərdir. Spartaklar Essendə olan daş kömür mədənlərini və kantoru tutub, məşinləri xarab edib, Mulhaymda olan dövlət bankını qarət etmişlərdir.

DAĞISTAN ƏHVALI

Teymurxanşuradan teleqraf edirlər ki, martın 22-də Dağıstan Hökuməti rəisi Kotsev Yekaterinodardan qayıdıb, Dağıstan Parlamanında məruzədə bulunmuşdur. Məruzədən anlaşılan budur ki, Könnüllü ordu Dağıstan millətlərinin istiqlalıyyət və özlərini idarə etmək hüquqlarını etiraf [qəbul] etməkdən qəti surətdə imtina edib, öz məmurlarını və naçalniklərini camaat üzərində hakim təyin etmək istəyir. İxtilaf artır. Parlaman vəkilləri hökumətdən xəbər almışlar ki, məgər Müttəfiqlər qoyarlarmı ki Denikin qara irticası azad Dağıstan millətlərinin qanını töküüb, Dağıstan Parlamanını məhv etməklə asayışı və qanuni olan hökuməti dağıtsınlar?

Kotsev məruzəsini bitirib izhar etmişdir ki, Dağıstan millətləri ittifaqının hamı müntəxib [seçilmiş] nümayəndələri Parlamanına gəldikləri münasibətlə, hökumət öz vəkalətini öhdəsindən buraxır.

Keçən gün əhvali-hazirə münasibəti ilə bir çox ictimalar [yığıncaqlar] olmuşdur. Hamı ictimalarda Müttəfiqlərin münasibəti məsələsi müzarikə edilib, bütün əhalinin etiqadı bunadır ki, ümumi Sülh Konfransında məsələ həll edilənə qədər Müttəfiqlər bu ixtilafı bərtərəf edərlər [aradan qaldırarlar; qarşısını alarlar]. Əhali

Denikin ixtilafını Müttəfiq dövlət komandanlığının – Parisin, Yevropanın və Amerikanın Dağıstan Cümhuriyyəti əhvalından bixəbər olmaları ilə təfsir [izah] edirlər.

Martın 23-də səhər və axşam Parlamanın örtülü iclası vaqə olmuşdur. Kotsevin məruzəsi davam etmişdir. Axşam iclas qurtarıb Parlaman açılmışdır. Hökumət rəisi intixabı [seçkisi] başlanmışdır. Müttəhidülqövl [yekdilliklə] Kotsev hökumət rəisi intixab edilib, Kabinə təşkil edilməsi dəxi ona həvalə olunmuşdur. Əhalinin ruhu yüksəkdir. Təzə təzi-idarəyə məhəbbət görünür. Denikinə qaramonarxiya irticası kimi baxırlar. İstiqlalıyyət haqqını və parlaman təzi-idarəsini can-başla müdafiə etməyə hazırdırlar. Hamı Müttəfiqlərin müdafiəsinə inanır.

Çeçenlər və Denikin

Tersk oblastı Xalq Şurasının sabiq üzvü bir nəfər çeçen bugünlərdə Çeçenistandan varid olub [gəlib] Tersk oblastı haqqında maraqlı xəbərlər nəql edir. Könnüllü ordu Vladıqafqaza və Qroznıya hücum etdiyi zaman çeçenlər inquşlarla və bolşevik əsgərləri ilə bu hücumu qaytarmışlardır. Dağıstanlılar bir para yerlərdə böyük zərbə edirməyə müvəffəq olmuşlardır. İnquşlar beş yüz nəfərdən ibarət bir dəstəni Beslan mövqifi [stansiyası] yaxınlığında pərakəndə etmişlərdir. Könnüllü ordu münasibətində çeçenlər öz qonşuları olan inquş, kumık, ləzgi və Dağıstanın qeyri xırda millətləri ilə bərabər hərəkət edirlər. Çeçenlərin başında məşhur qəhrəmanlardan Şirinov və qeyriləri durmuşlardır.

AXISKA ƏHVALATI

Axıska təftiş heyəti

Axıska qırğınının, Axıska məsələsinin səbəb və amillərini bulmaq üçün gürcü Məclisi-Müəssisənı tərəfindən fəvqələdə bir komissiya intixab edilib [seçilib], məhəllinə [yerinə] göndərildi.

Bu komissiyaya böyük-böyük ixtiyarlar, xüsusi hakimiyyətlər verildi. Axıska xəstəliyinin cinsini kəşf etmək, onun əlac və tədavisinə [müalicəsinə] baxmaq yalnız, yalnız o böyük ixtiyarlı heyətə həvalə edildi.

Heyət iki-üç gündür ki, Axıskaya getdi.

Şimdi hər kəs bu əzəmətli, bu heyətli heyətin kəşf və kəramətinə müntəzir, həm də səbirsizliklə müntəzir.

Çünki, bu heyət adı heyət deyil. Ufaq bir firqə tərəfindən və ya qeyri-mötəməd [etimad edilməyən] bir milli qrup tərəfindən göndərilmiş deyil.

Başdan-ayağa qədər sosial demokratlardan həm də gürcü sosial-demokratlarından ibarət olan Məclisi-Müəssisənı tərəfindən intixab edilmiş bir heyəti-mötəbərə və "müəzzəmədir" [mötəbər və "əzəmətli" bir heyətdir].

Əcəb kimdir bu ali heyət əzası [üzvləri]?

Şəksiz ki, bu, hər kəsi maraqlandıran bir nöqtə, bir arzudur.

Əvət, bu ali heyətin əzası üçdür:

İkisi Axıska qanlı fəlakətinin baisi-yeganəsi olan Axıska komissarı Ruxadzenin yoldaşları.

O biri? O biri də "xala xətrin qalması", daha doğrusu, sadə müsəlmanların gözlərini boyamaq üçün qəsdən in-

tixab edilən "müsəlman", ancaq öz adını yazmaq bilməyən, yoldaşlarının əmrinə qarşı iki əlini belinə qoyub: "Diyax, baturanu!" (Bəli, knyaz) cavabını tez-tez deyə bilən Qaraçöplü kəndli Hüseynquludur. Şimdi böylə fəvqəladə bir heyətin edəcəyi təftişlə gətirəcəyi xəbəri siz qiyas [müqayisə] ediniz!

Ay, rica edirəm ki, gürcü demokratiyasının bu halına, daha doğrusu bu məntiqsiz halsızlığına çox da təəccüb etməyiniz!

Çünki, gürcü demokratiyası demək "Ramişvili hökuməti-müstəbidəsi [müstəbid hökumət]" deməkdir.

Dəxi, bundan sonra Gürcüstanda müsəlmanların başına gələcək fəlakətləri siz düşününüz!

Bitərəf

VILSONUN NITQİ

Rəisi-cümhur Vilson Amerikadan Avropaya övdət etməsi [qayıması] münasibətilə təbrik edilməsinə cavab verərək demişdir ki, Sülh Konfransının məruzəsindən əvvəl öz vəzifəsi olaraq bəyan edir ki, Sülh Konfransının məsələləri xeyli ağır olmaqla bərabər, hamı böyük və kiçik millətlərin mənafeyinə dəxli vardır. Müxtəlif məmləkət nümayəndələrinin öz milli tələblərini qənaətkar bir surətdə təqdim etmələri Vilsonu heyrətə salmışdır. Onlar həmişə birinci növbədə Amerika nümayəndələrinə müraciət edirlər. Çünki, Yevropada heç bir elə məmləkət yoxdur ki, Amerikanın nə rəydə olduğu na şübhə etsin. Amerika hökuməti insanıyyət, dostluq şöhrəti qazanmışdır. Hər

zaman ki, bir yerdə saldat lazım olur, amerikalılar dəvət olunurlar. Qəhrəman amerikalılar Yevropanı inandırdılar ki, Amerika hökuməti bəşəriyyət hüququ və ədalət üçün həm də dargöz millətçilik tələbi ilə deyil, bütün bəşəriyyət tələbi sövqü ilə hər bir vəsaili [vasitəni] müharib [savaşa] dövlətlər ixtiyarına vəgüzar etmişdir [tapşırılmışdır, vermişdir]. Yevropa möhkəm sülh ümidi ilə yə's [ümitsizlik] və naümidlikdən dirilib təzə bir dövr ərəfəsində olduğumuza inanır. Bu təzə dövrdə də millətlər bütün dünya haqq-hüququnun təmin edilməsi işində bir-birlərini müdafiə edəcəklərdir. Bu ümidlər doğru çıxmasa, nəticəsi qeyri-qabili-təsvir olacaqdır. O zaman millətlər təzədən düşmənçilik başlayıb, etibarlı adamlar isə müvəffəqiyyətsizliyə düşər olduqlarını hiss etməklə bərabər, ümitsiz bir surətdə evlərinə övdət edəcəklər.

Amerika öz böyük qüvvəsini, dargöz millətçilik, xudpəsəndlik qəsdilə saxlamamalıdır. Etiraf edərmişiniz ki, köhnə və qüvvətli millətlərin gözü önündə nə qədər təzə dövlətlər təşkil edilmişdir. Hərgah biz onları pənahsız, dostsuz qoyarsaq, tək qalarlar.

Lehistan [Polşa] işinə siz mən inanmış kimi inanmışsınız? Yetişməmiş, təcrübəsiz və bütün bir ordu tərəfindən mühasirəyə alınan Lehistandan üz döndərməyəmi hazırlaşsınız?

Çex-slovakların və cənubi slavların ümid və arzusuna mən inandığım kimi siz də inanmışsınız? Sizə məlumdurmu ki, hərgah onların azadlığı bütün cahən tərəfindən təmin edilməsə, bir çox hökumətlər onlara təcavüzdən bir an qafil olmazlar.

Üsrət [sıxıntı] çəkən ermənilərə siz böyük səxavətlə pul ilə kömək etmişsiniz. İndi onlar daha üsrət çəkməsin deyər siz öz qüvvənizi tətbiq etməlisiniz.

Hazırlanmaqda olan sülh şəraiti bütün cahən mədəniyyətinin müttəhid [birləşmiş, birgə] qüvvəsi tərəfindən təmin edilməsə, çox müddət davam edə bilməz.

Vilson nitqinin axırında demişdir ki, Amerikanın qərarına şübhə etməyir və inanmayı ki, tərəqqi, məqsədə nail olmamış dayansın.

Hökumətlər deyil, millətlərin haqqı var tələb etsin və təkid edirlər ki, mövcud hökumətlər onların arzularını əmələ gətirsinlər və yaxud yerlərini başqalarına güzəşt etsinlər.

VÜKƏLA ŞURASINDA [NAZİRLƏR KABİNETİNDƏ]

* Ticarət və Sənaye nazirinin Azərbaycan çiyid aparmaq barəsindəki məruzəsindən sonra qət edilmişdir:

Azərbaycan dairəsindən beş yüz min putadək çiyidin aparılmasına izin verməli, bu dəfəlik hər putundan üç rublə gömrük almalıdır.

* Maliyyə nazirinin xidmətçilərə məvacib vermək üçün pul təxsis [ayrılması] haqqında məruzəsindən sonra qət edilmişdir:

Hökumət təhti-idarəsindəki yirmi milyon fonda Maliyyə Nəzarətinə hökumətin 1 fevral qətnaməsi mövcubincə [əsasında] xərclənmək üçün əlli min rublə buraxılsın.

* Ədliyyə nazirinin Zaqatal quberniyası və cənub-qərbi Azərbaycanın məh-

kəmə qaydası ilə Gəncə nahiyə məhkəməsinə ilhaqı haqqındakı məruzəsindən sonra qət edilmişdir:

Oralarda məhkəmə təşkilinədək məzkur [adı çəkilən] yerlər Gəncə nahiyə məhkəməsinə mülhəq edilsinlər [birləşdirilsinlər].

* Rəisi-vükəlanın Voyeykovun istefası haqqında məktubuna dair məruzəsindən sonra qət edilmişdir:

Maliyyə Nəzarəti dəftərxanası müdiri vəzifəsi ifası ilə müvəzzəf [vəzifələndirilmiş] və Maliyyə Nəzarəti Şurası üzvü Voyeykovu öz ərizəsinə mütabiq 22 martdan etibarən vəzifəsindən əzl etməli [azad edilməli].

* Ədliyyə nazirinin Xüsusi təftiş və istintaq komissiyasına üzv təyini haqqında məruzəsindən sonra qət edilmişdir:

Mühəndis Ağa Əminzadəni həman komissiyon üzvlüyünə təyin etməli.

* Rəisi-vükəlanın [Baş nazirin] sülh heyəti üçün para buraxılması haqqında məruzəsindən sonra qət edilmişdir:

Sülh heyəti üçün əlavə olaraq iki milyon yarım buraxılsın və Maliyyə nazirinə tapşırılsın ki, qanun layihəsi surətində təsdiq üçün Məclisi-Məbusana idxal etdirilsin.

NƏZARƏTLƏRDƏ [NAZİRLİKLƏRDƏ]

Məsai Nəzarətində

Maliyyə Nəzarəti, Məsai Nəzarətinə [Əmək Nazirliyinə] müraciətən məlum etmişdir ki, xidmətçilərə yeni məvacib vermək işləri tamama yetmişdir. Binaəni-leyh [ona görə], mart ayı üçün artırılmış

məvacib alacaq olanların siyahısı Maliyyə Nəzarətinə göndərilmişdir.

Ticarət və Sənaye Nəzarətində

Aldığımız məlumatlara görə, Fövqəladə təftiş və istintaq komitəsi Ticarət və Sənaye Nəzarəti dəftərxanasının fəaliyyətini təftiş və təhqiqata başlamışdır.

Səhhəti-Ümumiyyə Nəzarətində

* Bakı xəstəxana işləri tənzimatına [qaydaya salınmasına] dair Səhhəti-Ümumiyyə Nəzarətində işbu mart ayının 28-də gündüz saat 12-də müşavirə təyin edilmişdir.

* Səhhəti-Ümumiyyə Nəzarətindən aldığımız məlumatlara görə, həbsxanalarda bu axır vaxtlarda əhval dəyişmişdir. Bütün məhbusların əlbisələri təthir edilərək [təmizlənərək] yeni yatacaqlar verilmişdir. Məhbuslar vaxtli-vaxtında yuyundurulub tüklərini kəsdirdiklərindən, xəstə artıran həşərat bir daha görülməməkdədir.

Xariciyyə Nəzarətində

Sərhəd qaraqolxanası

Azərbaycan Hökumətinin Gürcüstan Hökuməti nəzdində olan siyasi nümayəndəsi [Məmməd Yusif] Cəfərova böylə bir teleqraf göndərilmişdir:

Bu gün Zaqatal qubernatorundan hökumətə bir teleqraf gəlmişdir ki, gürcü sərhəd məmurları çoxdan bəri davam edən Mazımçay sərhəd qaraqolxanasının götürülməsini təkidənə bir surətdə tələb edib, təcili surətdə gürcü qaraqolxanasını Alazan çayından Ulçala köçürmək istəyirlər. Bu əhvalatı sizə xəbər verib xahiş edirəm tezliklə Gürcüstan Xa-

riciyə nazirinə məlum edəsiniz ki, Azərbaycan Hökuməti hər iki cumhuriyyət arasında mehriban münasibət [münasibətlər] saxlamaq naminə Gürcüstan Hökumətindən təkidənə surətdə xahiş edir ki, davam edən sərhəd qarovulxanalarının olduğu yerdə qalması üçün öz məmurlarına binagüzarlıqda bulunub [yazılı əmr, sərəncam verib] Zaqaqaziya cümhuriyyətlərinin dəvət ediləcəyi təsəvvür olunan [nəzərdə tutulan] konferans tərəfindən mübahisəli sərhəd məsələlərinin həllinə qədər müharibə halını saxlasın. Davam edən əhvalı təcavüzkarənə təbdil etmək [dəyişdirmək] təşəbbüsü arzu edilməyən və ağır nəticələrə müncər ola [gətirib çıxara] bilər.

Xariciyyə naziri əvəzinə:

Ədil xan Ziyadxanov

Arvadların xilas haqqında

Azərbaycan siyasi nümayəndəsi [Məmməd Yusif] Cəfərova, Tiflisə yenə böylə bir teleqraf göndərilmişdir:

İrəvan uyezdi Qaraxaç, Qədili, Qarabağlar, Ağasıbəyli, Dəhnəz və Şahablı kəndləri ermənilər tərəfindən qarət edilən zaman məzkur [adı çəkilən] kəndlərdən aparılan neçə yüz arvadların və qızların azad edilmələri, xəsarətdidələrin zərərlərinin özlərinə qaytarılması haqqında Tiflisdə olan Müttəfiq dövlət komandanlığı nəzdində tezliklə ən ciddi iqdamatda bulununuz [addımlar atın]. Aparılmış olan arvadlar və qızlar hal-hazırda İrəvan uyezdi Vedibasar rayonunda erməni dəstələrinin əlindədir. Təcili cavab gözləyirəm.

Xariciyyə naziri əvəzinə:

Ədil xan Ziyadxanov

PATRON KƏFFARƏSİ, QƏFLƏTƏN ZABASTOVKA

Bayram axşamı Bakının qərribə hallarından ən qərribəsi müşahidə olunurdu. Müsəlman əhli sabahki bayramını atəsbazlıq ilə qarşılaraq yüz minlərcə havaya patronlar atırdı. Təxminən bir-iki milyon manatlıq patron sərf olundu. Yəqin ki, həman gün fütqəradan bir neçə acından ölənə, dəfinsiz qalanı yaxud kəfənsiz basdırılanı da az deyildi. Atəsbazlığa sərf olunmuş bir bu qədər bihudə məbləğin dördüdə biri fütqərə əhlinə qismət olsaydı, varlılarla bərabər yoxsullar da əziz günün duxulunu [gəlişini] anlardılar.

Bayram günləri tamam millətin mali olduğundan, fütqəranın halı həmişə mülahizə olunmuşdur. Məsələn, Ramazan bayramında fütqərəyə fitrə verilir. Qurban bayramında da onlara qurban əti paylanır. Odur ki, bayramlar da ümumlaşır. Novruz bayramına gəldikdə, fütqərəyə heç bir şey verilmədiyindən, bayram da xüsuslaşır. Yəni, bu ancaq varlıların bayramı olmuşdur. Filvaqe [doğrudan da], insaf deyil ki, əhalinin qismi-əzəmi [böyük hissəsi] bayram gəldiyi halda Molla Pənah Vaqif kimi: "Bayram oldu heç bilmirəm neyləyim" desin!

Pis ya yaxşı, bir tövr bayram da keçdi getdi. Lakin fütqəranın halı getdikcə çətinləşir, ağırlaşır. Cəmiyyəti-xeyriyyə fütqərə naminə ianə toplayır. Havayı güllə atan ağalar hökumətin, ziyalıların dəfəatla [dəfələrlə] təklifini qəbul etməyib, əbəs yerə patronlarını boşaltdılar. Bu isə əhalinin rəislərinə qarşı böyük bir inadlıqdır ki, sair millətlərdə müşahidə olun-

mayır. Məgər cahillərimiz indi də anlamışları ki, bihudə atəsbazlığın bizə heç bir faydası yoxdur. Atalarımız "Yüz gün yaraq, bir gün gərək" dedikləri halda, bizimkilər bir gecədə yüz min yaraq puça çıxarmışlar. Məncə rəislərin sözdündən çıxmış ağalar, fütqərə naminə "patron kəffarəsi" verməlidirlər.

Qoy Cəmiyyəti-xeyriyyə hər məhəllə mollasına birər kitabça göndərsin. Mollalar hər sahibi-xanəni [ev sahibini] dəvət edib onun cavanları əli ilə tələf olmuş patronların hər birinə yarım manat pul alsın və alınmış pula da qəbz versin. Ümidvaram ki, heç kəs bu kəffəradən boyun qaçırmaz. Bu minval ilə fütqərə üçün xeylaq pul yığılar.

Əcaib hallardan biri də həman bayram axşamı elektrik işığının qəflətən kəsildiyi üçün əhalinin qaranlıqda qalması idi. Adətdir, bayram axşamı adi lampalara kifayət etməyərək bir çox çıraqlar, şamlar yandırılırlar. Elektrik nuru ilə fəidəmənd olanlar [faydalananlar], söz yoxdur ki, şam və çıraq tədarükünü görməmişlərdir. Zətən elektrik sayəsində böylə tədarükəyə əsla ehtiyac yoxdur. Mətbəxə qədər tamam otaqlarını elektrik nuru ilə işıqlandırmaq arzusunda bulan müsəlmanlar kamali-şövqlə buna müntəzir var idilər. Saatlarla qaranlıqda əyləşib işığı gözlədilər. Ənvai xəyalat ilə davrandılar ki, bəlkə elektrik xəttinə bir xəta toxunmuşdur. Xülasə, hərçi [nə qədər] gözlədilər, işığa nail olmadılar, məyus qaldılar. Bir çoxu öylə xəyala düşdülər ki, elektrik mənbəyi əcnəbi fəhlələr əlində olduğu üçün bəlkə müsəlmanların bayram tədarükətinə xələl qatmışlardır. Bunları zülmat [qaranlıq]

içində buraxmaq istəmişlər. Bu növ xəyallarla sabaha qədər qaranlıqda qaldılar. Sonra məlum oldu ki, elektrik əməlləri [işçiləri] vaxti-müəyyənədə [müəyyən edilmiş vaxtda] məvəciblərini alma-yaraq, qəflətən zabastovka (tətil) yapmışlar. Bunların zabastovka hərəkətindən xəbərdar olmamış əhali, çıraq və neft tədarükünə qalmayaraq, bayram axşamını da zülmat içində keçirmişlər.

Filhəqiqə [doğrudan da], bunların xəbərsiz və qəflətən zabastovka yapmağına haqqları varmı? Əlbəttə, yoxdur. Böylə fərz edəlim ki, elektrik əməlləri sübh tezdən bazara gedib çörək almaq istəyirlər. Birinci çörək dükənini bağlı görüb ikincisinə, onu da bağlı görüb üçüncüsünə gedirlər. Axırda məlum olur ki, çörəkçilər qəflətən zabastovka yapmışlar. İndi çörəksiz qalmış əməllərin halı necə keçəcəkdir? Bir gün qabaqca bilsəydilər, yəqin ki, çörək tədarükü qı-lardılar. İndi buyursunlar görüm ac qarına işləyə biləcəklərimi?

Xəbərsiz və qəflətən yapılmış zabastovkalar kim tərəfindən olursa-olsun cinayətdən məhsus deyilmi [hesab olunmurmu]? Bir vaxt əczaçılar da zabastovka yaptılar. Lakin qabaqca əhalini xəbərdar etdilər, hətta bir neçə əczaxanada növbətçilər qoydular ki, əhalinin ədviiyyə [dərman] ehtiyacı asanca rəf olunsun [aradan qaldırılsın]. Böylə aqılanə yapılmış zabastovkaya kimin nə bir sözü ola bilər? İşiq, su, telefon, teleqraf, tramvay kimi dünyada vahid və bir mənbədən hasil olan şeylərin əməlləri xəbərsiz və duyqsuz zabastovka etməyə haqqları yoxdur. Zira böylə olarsa, sərmayədarların deyil, bəlkə əhalinin güzəranı müşkül-ləşir; tədarüksüz camaat bilməyir ehti-

yacını nə növlə rəf etsin. Bu kimi işlərin, sərmayədarlarına bir o qədər də zərər və ziyan dəyməz. Ələlxüsus, telefon kimi şeylərin zabastovka müddəti nə qədər artıq davam etsə, bir o qədər sahiblərinə mənfəətdir. Sənəlik ücrəti ağalar qabaqca alıb ciblərinə yığmışlar. Ona görə, zabastovka məsələsi bunları heç bir təşvişə salmaz. Burada hər nə zülüm olursa, biçərə əhaliyə olur.

Burasını əməllər anlasınlar ki, zabastovka məsələsi böyük bir mübarizə əsli-həsidir [silahıdır]. Bununla əməllər sərmayədarlarla intəhayi-məratibdə [son mərtəbədə] mübarizəyə qalxırlar. Bəs bitərəf əhalinin günahı nədir ki, zabastovkanın çanağı onun başında çatlayır? Müsəlmanların bayram axşamı, şami-qəribana [qəriblər axşamına] döndü. Qabaqca bilsəydilər, yəqin ki, şam və neft tədarükünü görərdilər.

Bundan əlavə, nə qədər mərixanalar [xəstəxanalar], lazaretlər [qospitallar] işiqsiz qalmışdır ki, bunlarda minlərcə ağır naxoşlar yatırılar. Qaranlıqda can vermiş mərixlərin halı bunların vicdanını ağrıtmayırımı?

Məmləkətimizin hürriyyətindən istifadə edən əməllər zabastovka haqqına malikdirlər. Lakin bunun ən böyük şərti bitərəf əhalinin hüququna toxunmamaqdır. Hərgah burada bitərəflərin hüququ paymal olarsa [tapdalanarsa] da, zabastovkaçılar məsul olaraq təhti-mühakiməyə [mühakimə altına] alınmalıdırlar, zənnindəyəm.

Bu məsələnin yeni bir qanuna ehtiyacı vardır ki, günahsız əhalinin hüququ məhfuz olunsun [qorunsun]. Əmələ Konfransı da bunu başlı-başına buraxmalıdır. Məhkumiyət – zülüm, hakimiyyə-

yət də – bəla! Üçüncü bir əziyyətsiz yol vardırırmı?

Fərhad Ağazadə

BAKI XƏBƏRLƏRİ

Litva Konsulgərindən

Qafqazya cümhuriyyətləri nəzdindəki siyasi nümayəndəlik iqdamatı [təşəbbüsü] ilə Azərbaycandakı Litva təbəələri mənfəyini mühafizədən ötrü Bakıda Litva konsulgərisi [konsulluğu] güşad edilir [açılır]. Konsulgərinin dəftərxanası müvəqqəti olaraq Pozenovski küçədə, 15 nömrəli evdə yerləşdirilmişdir.

Litva siyasi nümayəndəliyindən alınan məlumata görə, mayın əvaxiri [axırları] və yaxud iyunun əvailində [əvvəllərində] vətənlərinə qayıtmaq istəyən litvalılar öz yerlərinə göndiriləcəklər. İşbu hicrət [köç] İngiltərə Hökuməti vasitəsilə olacaqdır. O vaxtadək Ukraynada salamatlıq olmazsa, bunlar başqa təriqlə [yolla] göndərilərək Libavaya çıxarılacaqlar.

Bələdiyyə İdarəsində

* Bakı valisi Bələdiyyə rəisinə müraciətən məlum etmişdir ki, həbs işlərinə baxmaq üçün Daxiliyyə Nəzarəti tərəfindən verilən əmr mövcubincə [əmrə əsasən] xüsusi bir müşavirə təşkil edilməlidir. Həman müşavirədə bələdiyyə nümayəndəsinin də iştirakı lazımdır. Binaəniləy [ona görə] vali, bələdiyyə namizədinin kim olacağını soru[şu].

* Bələdiyyə dava [məhkəmə] vəkili Kikodzenin istefasından dolayı Qadaseviç Bakı Bələdiyyəsi dava vəkilliyinə təyin

edilmişdir.

* Martın 28-də, cümə günü saat 11-də Üçüncü Zükur [oğlanlar] ali-ibtidai məktəbinin binasında müsəlman müəllimlərinin ümumi iclası olasıdır. Müəllim arxadaşlardan rica olunur ki, məclisə hamı vaxtli-vaxtında gəlsinlər.

* Martın 27-də, səhər saat 10 tamamda Birinci Realnı məktəbinin binasında Bakı və ərtafının Türk Mütəəllimləri [Tələbələri] İttifaqı idarəsinin növbəti iclası təyin olunur. Üzvlərdən gecikməmələri rica olunur.

İdarə

* Cümə günü, martın 28-i, səhər saat 10-da Çadrovı küçə 216 nömrəli evdə "Xidmət" Müstəhlikin Cəmiyyətinin ikinci iclası-ümumisi təyin edilmişdir. Müzakirə olunacaq məsələlər bunlardır:

- 1) Cəmiyyətin fəaliyyəti haqqında idarənin məruzəsi;
- 2) 1917 və 1918-ci illər hesabatının təsdiqi;
- 3) Məzkur [deyilən] illər mənfəətinin təqsimi [bölünməsi];
- 4) İdarə və təftiş komissiyası əzaları intixabı [üzvlərinin seçilməsi];
- 5) Qalxa biləcək məsələlər.

Bu iclas ikinci olduğundan nə qədər əza [üzv] gəlsə də qanuni hesab ediləcəkdir.

Şəhərlər İttifaqı

Gəncə Şəhər İdarəsi, Gürcüstan Şəhərləri İttifaqının Baş Komitəsi münasibətini nəzərə alıb Azərbaycan Daxiliyyə nazirinə müraciətlə bütün Azərbaycan şəhər idarələrinin hamısının Şəhərlər İttifaqına birləşməsi arzusunu və bundan

əlavə vilayət mənafeyi nöqtəyi-nəzərincə Zaqafqaziyanın üç cümhuriyyətinin şəhərlərinin birləşməsinə göstərmişdir. Şəhərlərin birləşməsi gələcəkdə Azərbaycan və Zaqafqaziya zemstvo [yerli özünüidarə] təşkilatları əmələ gəldikdən [sonra] hər üç qonşu cümhuriyyətlərin münasibət və əlaqəsinə böyük xidmət edib və yaxşılaşmasına səbəb ola bilər. Daxiliyyə naziri Gəncə Bələdiyyə İdarəsinin müraciətini nəzəri-etinaya alıb və Bakı Bələdiyyə İdarəsinə göndərərək hər quberniya idarəsinə təklif edir ki, əvvəlcə quberniya ittifaqı təşkil edib və sonra Azərbaycan şəhərlər ittifaqına daxil olsunlar. Bu əmələ gəldikdən sonra bütün Zaqafqaziya şəhərlərinin birləşməsi mümkün ola biləcəkdir.

Bankların mühafizəsi

Hacı Zeynəlabidin Tağıyev, Bakı Təcirlər Bankı, Voljsk-Kamski Bank [Volqa-Kama Kommersiya Bankı], Rus-Asiya Bankı, Tiflis Tacirlər Bankı, Hacı Həsən Bankı, Livit və Mehdi Cəfərov Bakı qubernatoruna müraciətən rica etmişlər ki, məzkur [adı çəkilən] banklar olan dairəni (məhəlləni) mühafizət etməkdən ötrü təyin etmiş olduqları doqquz nəfərdən ibarət qaravul dəstəsinə silah alıb saxlamağa icazə verilsin.

“Müsavat” firqəsi konfransı

Cümə günü martın 28-də Parlaman binasında Türk Ədəmi-Mərkəziyyət “Müsavat” firqəsinin ümumi əmələ [fəhlə] konfransı dəvət edilir. Konfransa hər əlli nəfərdən bir nəfər olmaq üzrə əmələ nümayəndələri dəvət edilirlər. Konfransda əhvali-hazirəyə dair mühüm məsələlər

müzakirə və həll ediləcəkdir. İclas gündüz saat 11-də başlanacaqdır.

Qubernatorun xəstəlməsi

Bakı qubernatoru Rəşid bəy Axundzadə xəstəlməmiş və iki gündür evdən kənara çıxmayı. Qubernatorun vəzifəsini müvəqqəti olaraq vis-qubernator Müseyib bəy Axıcanov ifa edir.

GÜRCÜSTANDA

Gürcüstan şəhərlərinin ikinci ictimasi

Martın 16-dan başlamış Tiflisdə Gürcüstan Şəhərləri İttifaqına daxil olan şəhərlər nümayəndələrinin ikinci ictimasi [yığıncağı] vaqe olmaqdadır. Əcnəbilər iştirak etməyirlər. Baş komitə şöbələrinin müdirləri tərəfindən ictimaya bir çox məruzələr təqdim edilmişdir. Bu məruzələrdən ən maraqlısı Təsərrüfat Şöbəsi (Xoz-yaystva) müdiri Falaleyevin bahalıqla mübarizə edilməsi, ələxüsus çörəyin ucuzlanması haqqında olan məruzəsidir. Bundan əlavə, piyin doğru bir surətdə təqsim edilməsi sayəsində sabunun qiymətini azaltmaq mümkün olmuşdur. Qafqaziya cəbhəsindən və Ləvazimati-əsgəriyyə [Hərbi ləvazimat] idarəsindən irs qalan əmval [mallar] böyük məbləğ vermişdir. Təsərrüfat bürosunun köməkliyi sayəsində bu şeylər möhtəkiqlər əlinə keçməyib, İttifaqın özü üçün saxlanmışdır.

Texnika şöbəsi dəri və gön zavodunu və ayaqqabı kargahını [atelyesini] açıb ordudan ötrü qırx minə qədər çəkmə və əhalidən ötrü də qırx beş minə qədər ayaqqabı hazırlayıb buraxmışdır. Texnika şöbəsində mətbəə, mebel və çertyojni

sənətxanalar [emalatxanalar] açılmışdır.

Xalq maarifi haqqında məruzədə bulunan Robakidze Gürcüstanda ümumi və icbari tədris haqqında maarif şöbəsinin fəaliyyətini söyləmişdir. Bu məsələ ictimainın bir neçə üzvü tərəfindən etiraz edildiyinə görə ciddi münaqişəyə bais olmuşdur ki, icbari tədris Şəhərlər İttifaqının deyil, hökumətin vəzifəsidir.

Ələlümum [ümumiyyətlə] məruzələr təsvib edilib [bəyənilib], Gürcüstan Şəhərləri İttifaqının geniş bir dairədə işləməsini göstərmişdir. İctima davam edir.

Axalkələk və Axıska uyezdlərində

Gürcüstan Hökumətinin binəgüzarlığına [sərəncamına] görə, Axalkələk və Axıska uyezdlərində martın 15-dən etibarən general-qubernatorluq ləğv edilmişdir. General-qubernator vəzifəsini ifa edən general Kvinitadze bundan belə ancaq əməliyyati-hərbiyyəyə baxacaqdır. Axalkələk və Axıska uyezdlərinin gürcü əsgərləri tərəfindən zəbt edilən yerlərinə idareyi-inzibatiyyə təşkili Maqlakelidzeyə həvalə edilmişdir.

İtibdir

Əlihüseyn Məhəmmədhasən oğlunun İran konsulxanasından aldığı pasport itibdir. Etibardan saqitdir [etibarsızdır].

5765

İtibdir

İsa Əliyevin İran konsulxanasından aldığı pasport və dükən doqovornı kitabı [müqavilə kitabçası] itib. Etibardan saqitdir [etibarsızdır].

5766

Doktor Musa bəy Rəfiyev

Daxili əmrəyə [xəstəliklərə] düçar olan naxoşları qəbul etməyə başlamışdır. Səhər saat 9-11-ə kimi. Axşam saat 5-7-yə kimi. Ünvan: Armyanski, nömrə 15. Telefon 16-80.

b-37

Arvad həkimi Y. A. Qirişqori

Knyaz Kropotkin adına olan sabiq Xarkov uşaq xəstəxanasının müdirinin müavini daxiliyyə və uşaq xəstəliklərini qəbul edir hər gün səhər saat 11-dən 1-ədək, axşam saat 4-dən 7-yədək. Cümə günləri fəqirləri pulsuz qəbul edir. Ünvan: Spasski küçə nömrə 33, Kamenisti küçənin küncündə.

5701 12-4

Diş həkimi

Varşavadan gəlmiş S. A. Yejevski. Staropoliseyski küçə nömrə 6, Baryatinskinin küncündə, telefon nömrə 54-55. Qəbul edir saat 9-dan 1-ədək, 4-dən 6-yədək. Dişləri ağrısız çəkir, doldurur, qızıl dişlər, ənglər və damaxlar qayırır.

5751

“Müsavat” firqəsi konfransı

Cümə günü martın 28-də Parlaman binasında gündüz saat 11-də Türk Ədəmi-Mərkəziyyət “Müsavat” firqəsinin konfransı dəvət edilir. Konfransa hər əlli nəfərə bir nəfər olmaq üzrə şəhər və ətrafından nümayəndələr dəvət olunur. Konfransda əhvali-hazirəyə dair mühüm məsələlər müzakirə və həll ediləcəkdir. Mədən dairəsi əmələ yoldaşlardan göstərilən üsul üzrə öz nümayəndələrini intixab edib [seçib] konfransa göndərmələri rica olunur. Nümayəndələrdən əlavə rayon komitəsi idarə heyətləri dəxi konfransa iştirak edəcəklər.

Elan

Ərzaq Nəzarəti tərəfindən Bakı Mahal Kəndçilər İttifaqına ərzaq şeyləri – düyü, kiş-

miş, lobyə və bu kimi şeylər buraxılmışdır. Buna görə İttifaq, Bakı mahalında yaşayan kəndçilərə məlum edir ki, azuqə almaq üçün İttifaqın idarəsinə müraciət etsinlər. İttifaqın idarəsi Ərzaq Nəzarəti binasında 33-cü otaqdadır.

İdarə
5764

Elan

Bakı Ərzaq Nəzarəti bununla Bakı dairəsi kənd cəmiyyətlərinə elan edir ki, Bakı Kəndçilər İttifaqı tərəfindən onlara birinci lazım olan ərzaq şeyləri paylanacaq. Kənd cəmiyyətləri həman şeyləri almaq istəsələr, Bakı Kəndçilər İttifaqına müraciət etməlidirlər.

Ərzaq Nəzarəti məsulu: Əliyev
Kargüzər – imza
T-70

Elan

Hökumətin qərarı ilə layihə hazırlamağa müsabiqə (konkurs) elan olunur.

1) Azərbaycan Hökumətinin nişanına (gerb) və 2) Öyləcə də möhürünə.

Layihələrin təqdimi [üçün] bu sənəsi aprel ayının 20-sində vaxt qoyulur.

Ən gözəl layihələrə mükafat olaraq müqərrər edilir [qərarlaşdırılır]:

1-cililər: gerb üçün 1000 manat;

» » » » möhür üçün 500 manat;

2-cililər: gerb üçün 500 manat;

» » » » möhür üçün 250 manat.

Müfəssəl [ətraflı] məlumat iş günlərində Posta və Teleqraf Nəzarətindən almaq olar.

Dəftərxana baş müdiri: Blajevski
1-inci şöbə kargüzəri: Rəsul Rəhimli
T-74

Müvəqqəti müdir:
Hacıbəyli Üzeyir

QEYD VƏ ŞƏRHLƏR

Azərbaycan

Məclisi-Məbusanında

səh. 366. “...bu fəhləlikdən də çıxıb...”: qəzetdə “bu” yerinə “bir” getmişdir.

səh. 368. “Cəlil bəy Sultanov”: qəzetdə səhvən “Cəmil bəy Sultanov” kimi getmişdir.

Teleqraf xəbərləri

səh. 371. “Landtaq”: Almaniya və Avstriyada yerli məclis (regional parlament).

səh. 372. “Kil” [Kiel]: Almaniyanın şimalında şəhər.

Axıska əhvalatı

səh. 373. “İkisi Axıska qanlı fəlakətinin baisi-yeganəsi olan Axıska komissarı Ruxadzenin yoldaşları.”: söhbət Georgi Nesteroviç Ancaparidze və Samson Georgiyeviç Pitsxalavadan gedir.

səh. 374. “Qaraçöplü kəndli Hüseynquludur”: burada söhbət Hüseyin Məhəmmədovdan gedir. H. Məhəmmədov Gürcüstanın Qaraçöp (Muğanlı) kəndində anadan olmuşdur.

“Ramişvili”: söhbət Gürcüstanda Baş nazir, Daxili İşlər naziri, Xarici İşlər naziri kimi vəzifələr tutmuş Noy Vissarionoviç Ramişvilidən gedir.

Vükəla Şurasında

səh. 375. “Voyeykov”: söhbət Maliyyə Nazirliyi dəftərxanasının müdiri Nikolay Aleksandroviç Voyeykovdan gedir. “Voyeykov” фамилиясы qəzetdə təhrif edilmişdir.

Nəzarətlərdə

səh. 376. “Mazımçay”: Balakən rayonu ərazisindəki Mazımçay kəndi nəzərdə tutulur; Azərbaycanla Gürcüstan arasındakı sərhəd-buraxılış məntəqəsi bu kəndin yaxınlığında yerləşir. Qəzetdə “Maziloçay” kimi getmişdir.

“Qaraxaç”: İrəvan quberniyasının İrəvan qəzasındakı Azərbaycan kəndi nəzərdə tutulur; qəzetdə “Qaraqac” kimi getmişdir.

“Dəhnəz”: Vedibasər mahalındakı Dəhnəz kəndi nəzərdə tutulur; qəzetdə “Dahnəz” kimi getmişdir.

Patron kəffarəsi, qəflətən zabastovka

səh. 377. “kəffarə”: İslamiyyətdə, günahların bağışlanması ümidi ilə verilən sədəqə, tutulan oruc və s.

Bakı xəbərləri

səh. 379. “Pozenovski”: Bakıda, indiki Cəfərov qardaşları küçəsi.

“Libava”: Latviyanın cənub-qərbində, Baltik dənizi sahilində yerləşən Liepaya şəhərinin 1920-ci ilə qədərki adı.

“Çadrovı”: Bakıda, indiki Mirzəəğa Əliyev küçəsi.